

Käyttäjän opas

- Neuvoja PaineHaavaKartoituksen tekemiseen

I Yleistä

- PaineHaavaKartoitus antaa pisteprevalenssin kartoituspäivältä
- Kullakin sivulla voit siirtyä takaisinpäin tai eteenpäin.
- Osa kentistä on pakollisia ja ne on täytettävä ennen seuraavaan sivuun siirtymistä!

II Kyselyn aloittaminen

Valitse valikosta aina ensin **A)** Hyvinvointialue ja sitten **B)** Kunta ja sen jälkeen,

C) Hoitopaikan tyyppi

1) sairaanhoito, täydennä sairaalan nimi

(VALITSE SOPIVIN ALASVETOVALIKOISTA)

- 1a) Teho-osasto
- 1b) muu osasto
- VALINNAN JÄLKEEN VALITSE ALAVETOVALKOISTA SOPIVIN KUTEN

2) Onko kyseessä Terveyskeskuksen vuodeosasto

- 2a) Täydennä terveyskeskuksen virallinen nimi
- 2b) Osaston numero

3) Onko kyseessä pitkäaikaishoito

- 3a) Vanhainkoti (täydennä virallinen nimi)
- 3b) Hoitokoti (täydennä virallinen nimi)
- 3c) Palvelutalo (täydennä virallinen nimi)
- 3d) Kotihoito (täydennä)

HUOM! nämä tulevat esiin riippuen valinoistasi aina aikaisemmassa vaiheessa

III Varmista, että sinulla on seuraavat tiedot potilaistasi

- Syntymävuosi (alavetovalikosta)(ikä lasketaan automaattisesti ja se siirtyy automaattisesti riskimittareihin)
 - o Jos kyseessä on alle 28 päivän ikäinen lapsi, valitse kuluva vuosi ja valintaikkuna ilmestyy
- Sukupuoli
- Pituus (cm)
- Paino (kg)
- (BMI lasketaan automaattisesti; siirtyy automaattisesti riskimittareihin)

- Potilaan ruumiinlämpö tai valmistaudu mittaamaan se (lämpötila esim. 37,5). Otetaan automaattisesti huomioon pisteytyksessä (kuten SRS-D)

Tupakointi:

- a) Ei koskaan
- b) Entinen tupakoija (lopettamisesta on kulunut aikaa enemmän kuin 3 kk)
- c) Aktiivinen tupakoija (tupakoi edelleen tai lopettamisesta on vähemmän kuin 3 kk)

Sokeristatus:

- a) Normaali (jos paastoverensokeri \leq 6 mmol/l tai ei tiedossa),
- b) koholla (jos verensokeri yli 6 mmol/l, tai sokerihemoglobiini (B-HbA1c) on yli 42 mmol/mol tai potilaalla on mikä tahansa sokerilääkitys

Etninen tausta:

- Ihon väri: Huomioi potilaan etninen tausta sillä tummalta iholta 1. asteen painehaava voi olla vaikea havaita/ ihon laatu on erilainen, mikä voi vaikuttaa herkyyteen saada painehaava?

Osastohoito ja osastolle tulo:

- Potilaita osastolla rekisteröintipäivänä (täyttörüutu) (N)
- Onko potilas saapunut juuri osastolle ja arvio tehty < 8 tunnin kuluessa osastolle saapumisesta
- Onko potilaalle tehty leikkaus tai onko hän synnyttänyt kartoitusta edeltävän 72 tunnin aikana
- Hoitoaika osastolla (täyttörüutu) (päiviä)
- Onko potilas siirtynyt jostain muusta hoitopaikasta ja hoitoaika siellä (päivinä)

IV Riskimittarit

Mieti minkäläisten potilaiden kanssa työskentelet ja printtaa tarvittaessa itsellesi kyseiset riskimittarit muistin virkistämiseksi

Kunkin riskimittarin yläosaan lasketaan automaattisesti riskipisteet ilman mahdollisten laitteiden aiheuttamaa lisäriskiä (käytä tätä riskipisteystystä arvioidessa potilaan makuualustatarvetta).

Lisäksi lasketaan kokonaispisteet ja ilmoitetaan niiden pohjalta provisionaalinen riskiluokka.

Painehaavariskin arviointiin kuuluu AINA terveydenhuollon ammattihenkilön tekemä kliininen arvio, joka **TÄYTYY** ottaa huomioon potilaan kokonaisriskiä arvioitaessa.

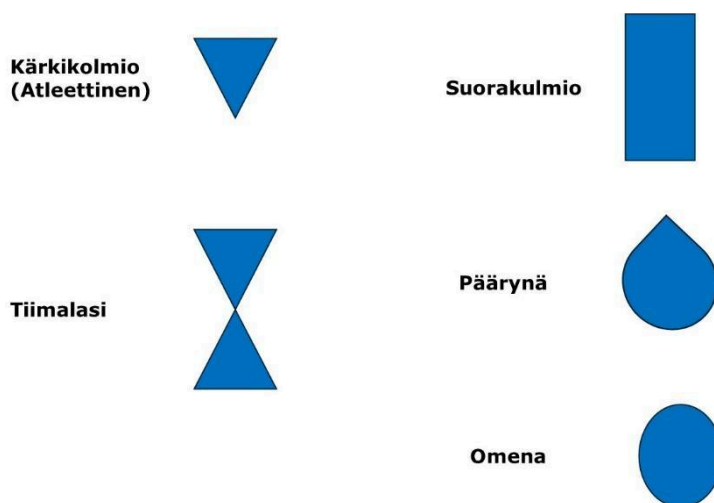
KIRJAA ARVIOT POTILASKERTOMUKSEEN!

Yleispotilaat (> 15-18 v)

Käytä **ensisijaisesti** Shape Risk Scale -Device (SRS-D) mittaria Braden mittarin sijaan

Shape Risk Scale -Device (SRS-D) -riskimittari

- o Tarvitset kunkin potilaan pituuden ja painon sekä potilaan ruumiinlämmön.
- o Katso myös ohje vartalomallin määrittämiseksi. Se on helppoa ja opit sen nopeasti esim. ympäristöäsi huomioimalla. Älä mieli syvällisesti vaan valitse ensimmäinen mieleesi tuleva vartalomalli.

Kuva 1. Vartalomallit

- o Havainnoi potilaalla käytettävät lääkinnälliset ja muut laitteet, kuten lääkinnälliset diagnostiikka- tai hoitolaitteet, jotka on kiinnitetty ihoon tai koskettavat ihoa tai limakalvoja (Makuualustaa ei lasketa).
- o Lääkinnällisten laitteiden pisteet lasketaan automaattisesti, kun klikkaat lääkinnällisten laitteiden määrän kohtaa.
 - Mittarin antama minipistemäärä on 4 ja maksimipistemäärä on 37 (ilman laitteita 32).
 - Painehaavariski kasvaa pistemäärä kasvaessa, mutta makuualustavalintaa ohjaa ensisijaisesti riskipisteet ilman lääkintälaitteita
 - **Huom!** Kun olet täyttänyt SRS-D mittarin voit valita, haluatko täyttää myös Braden mittarin.

Braden -riskimittari

- o Tutustu mittariin etukäteen ja valitse kustakin luokasta parhaiten kyseiseen tilanteeseen sopiva vaihtoehto
- o Huomioi, että Braden mittarissa pienemmät luvut tarkoittavat suurempaa painehaavariskiä (Taulukko 1)
- o HUOM. Braden mittari aliarvioi matalan riskin potilaiden painehaavariskin eikä ota huomioon lääkinnällisten laitteiden olemassaoloa

Tehohoitopotilaat: Aikuiset (> 15 vuotiaat)

- Uusi The Finnish ICU PU risk assessment scale (FiICUs) mittari tulee esiin automaattisesti valitessasi tehohoidon, kun kyseessä on > 15-vuotias potilas
- Painehaavariski kasvaa pistemäärä kasvaessa; pienin kertyvä pistemäärä on nolla ja suurin mahdollinen pistemäärä on 62 (Taulukko 2).
- **HUOM! FiICUs** -mittarin kohdassa **SOFA mittarista otettu PaO₂/FiO₂ indeksi, lukuarvona pitää käyttää mmHg – perustuvia arvoja**
- Jackson/Cubbin -painehaavariskin arviointimittari (mJ/C Risk Scale) tulee näkyviin, jos valitset, että haluat täyttää myös sen.

- Minimipistemäärä on 9 ja maksimipistemäärä on 48. Painehaavariski kasvaa pistemäärän pienetessä (Taulukko 2).

Taulukko 2. Aikuisten tehohoitopotilaiden painehaavariskimittarien luokittelurajat

<i>mJ/C mittarin riskiluokat&</i>	<i>mJ/C mittarin pisteet&</i>	<i>FiICUs mittarin pisteet#</i>	<i>FiICUs mittarin riskiluokat#</i>
<i>Matalampi riski</i>	≥ 30	≤ 12	Matala riski
		13–25	Keskinkertainen riski
<i>Korkeampi riski</i>	≥ 29	≥ 26	Korkea riski

&Ahtiala ym. JICS 2014 #Ahtiala ym. Wounds Int 2025

HUOM! **mJ/C** -mittarin kyseessä ollessa painehaavariski suurenee pisteiden pienetessä ja **FiICUs** -mittarin kyseessä ollessa painehaavariski suurenee pisteiden kasvaessa

Lapsipotilaat

Braden Q neonatal- riskimittari

- Vastasyntyneet (< 28 päivän ; valitse tällöin syntymäajaksi tämä vuosi ja klikkaa rasti ruutuun "Potilas on alle 6 kk vanha" niin Braden Q neonatal vaihtoehto tulee näkyviin ja täytettäväksi
- Huomioi, että Braden Q neonatal mittarissa pienemmät luvut tarkoittavat suurempaa painehaavariskiä
- Suurin pistemäärä on 32 (pieni riski) ja pienin pistemäärä on 8 (suuri riski).

Braden QD -riskimittari

- Braden QD mittari soveltuu käytettäväksi kaikille lapsipotilaille tehohoidosta elektiivisiin vuodeosastopotilaisiin.
- Lääkinnällisten laitteiden pisteet lasketaan automaattisesti, kun klikkaat ko lääkinnällisten laitteiden määrän kohtaa.
- Maksimipistemäärä on 20 ja ilman laiteiden aiheuttamaa riskiä 12.
- Painehaavariski kasvaa pistemäärä kasvaessa mutta makuualustavalintaa ohjaa ensisijaisesti riskipisteet ilman lääkintälaitteita

Taulukko 1. Braden -mittarien riskiluokittelu

Riski- luokka	Braden Q neonatal riskipisteet ≤ 28 pv	Braden QD riskipisteet > 28 pv - < 18 v	Braden riskipisteet ≥ 18 v
Erittäinen korkea riski	8 - 12	17 - 20	6 - 9
Korkea riski	13 - 18	13 - 16	10 - 14
Keskin- kertainen riski	19 - 24	9 - 12	15 - 18
Matala riski	25 - 32	3 - 8	19 - 23

Huomaa, että riskiluokat ovat suuntaa antavia ja kliininen arvio voi muuttaa riskiarviota. Yksittäinen pistekertymä riskiluokkien sisällä on myös merkittäviä ja huomioitava.

V Painehaavat

- Luokitellaksesi painehaavat oikein niin muistisi virkistämiseksi tutustu NPUAP / EPUAP 2019 painehaavaluokitukseen (EPUAP, NPUAP ja PPPIA 2019).
- Käy läpi potilaan iho ja kirjaa havaitsemasi painehaavat ja jos samalla alueella on useampia painehaavoja valmistaudu merkitsemään kyseiseen paikkaan vaikein (luokittamaton on myös mahdollinen)
- Merkitse, jos jollakin ihoalueella on ollut painehaavan ehkäisyyn tarkoitettu ihoa suojaava sidos
- Lääkinnällisellä- tai hoitovälineellä tarkoitetaan esim. hengitysmaskia, intubaatioputkea, nenämahaletkua, tippaletkua, kipsiä, tukea, sidosta, tms, MUTTA EI MAKUUALUSTAA.
- Oikean ja vasemman puolen haavat ovat eri taulukoissa allekkain
- Oletusarvo työn vähentämiseksi joka kohdassa on, että potilaalla ei ole painehaavoja;
OLE HUOLELLINEN MERKINNÖISSÄ!

VI Seuraava potilas / kyselyn lopettaminen

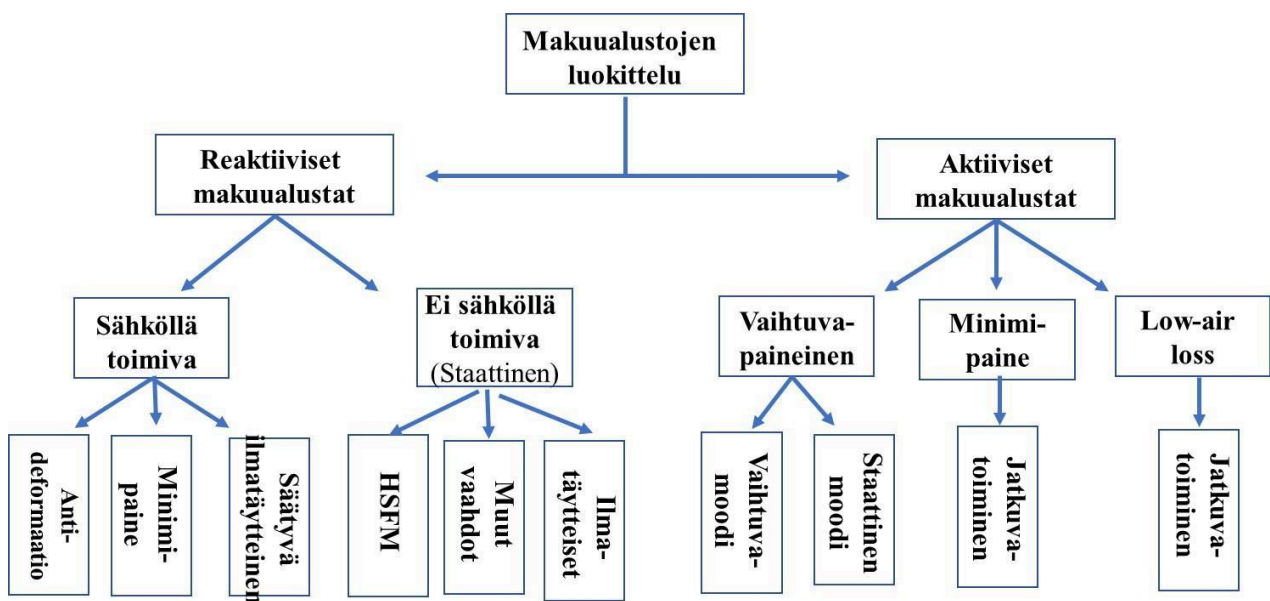
Täytettyäsi yhden potilaan tiedot voit valita, että tallennat tiedot ja siirryt seuraavan potilaaseen tai voit tallentaa tiedot ja lopettaa kyselyn.

Jos täytät toisen potilaan tiedot, ei sinun tarvitse valita hoitopaikkaa uudelleen, vaan kysely jatkuu suoraan perustiedot-kohdasta.

Ohjelma muistaa hoitopaikan tiedot (jos evästeet on sallittu), joten jos palaat kyselyyn myöhemmin niin hoitopaikka on valmiiksi valittuna.

Käytetyt makuualustat

Makuualustojen luokittelu

Kuva 2. Makuualustojen luokittelu

Soppi ym. OWM 2015, Soppi Teholehti 2014, Soppi Haava 2025

- Luokittelu. onko kyseessä
 - o a) reaktiivinen
 - o b) aktiivinen makuualusta

- Luokittele kunkin potilaan käyttämä patja näkemyksesi mukaisesti seuraavasti eli tarkoitettu:
 - o matalan riskin potilaalle
 - o keskinkertaisen riskin potilaalle
 - o korkean riskin potilaalle
 - o erittäin korkean riskin potilaalle

Alla luokittelua helpottavia esimerkkejä

- **Reaktiivisia makuualustoja**

- o Hygieniä eli tavanomainen vaahtomuovipatja (yksikerroksinen, mukaan lukien geelivaahdot)
- o Monikerroksinen vaahtomuovipatja
- o Korkealuokkainen vaahtomuovinen makuualusta – aina monikerroksinen - (HSFM)
- o Staattinen ilmatäytteinen patja (passiivinen, ilman pumppua/elektroniikkaa)
- o Antideformaatiomakuualusta, sähköllä toimiva (ajoittain aktiivinen) mutta vain tarvittaessa toimiva, kuten esim. potilaan kääntyessä

- **Aktiivisia makuualustoja**

- o Kaikki jatkuvatoimiset, joissa pumppu toimii kaiken aikaa, esim. ilmatäyteinen vaihtuvapaineinen patja, vaikka se olisi esim. staattisessa moodissa tai vaikka makuualustan kennojen päällä olisi vaahtomuovikerros
- o Ns. ”Minipainemakuualustat” esim. jatkuvatoiminen, ilmatäyteinen makuualusta, jonka pumppu säätelee ilmakennojen painetta potilaan painon mukaan

Vastuun rajaus

PaineHaavaKartoitus perustuu kirjallisuuteen ja kokemukseen ja sen suositukset ovat yhteenvetoja painehaavojen syntyyn vaikuttavista riskitekijöistä ja niistä johdetuista riskimittareista. PaineHaavaKartoitus toimii terveydenhuollon ammattihenkilöiden päätöksenteon tukena hoitopäätöksiä tehtäessä. PaineHaavaKartoitus ei korvaa terveydenhuollon ammattihenkilön omia arviota yksittäisen potilaan parhaista mahdollisista painehaavojen riskiarvioinnista, ehkäisytöistä, diagnostiikasta tai hoidosta päätöksiä tehtäessä.

Käyttöehdot

PaineHaavaKartoitus (the portal) sisältää tietoa M.I.T. Consulting Oy:n osaamisesta ja menetelmistä. Materiaali sisältää julkisuuslain (621/1999) 24§ 20 momentin mukaista yrityksen liike- ja ammattisalaisuuksia ja siksi se ehdottomasti salassapidettävää. Materiaali sisältää elinkeinotoimintaan liittyvää yrityksen ydinliiketoimintaan ja –osaamiseen olennaisesti liittyvää tietoa, jonka käyttäminen tai ilmaiseminen ulkopuolisille olisi omiaan aiheuttamaan M.I.T. Consulting Oy:lle huomattavaa taloudellista vahinkoa. Tästä johtuen tietokantaa on pidettävä luottamuksellisena M.I.T. Consulting Oy:n ja asiakkaan välillä.

PaineHaavaKartoitus ja sen sisältöön liittyvät oikeudet, mukaan lukien omistusoikeus, tekijänoikeudet, patentit, tavaramerkit ja kaikki immateriaalioikeudet kuuluvat M.I.T. Consulting Oy:lle.

The intellectual property rights of the portal (PaineHaavaKartoitus/PressureUlcerRiskMapping) belong to M.I.T. Consulting Ltd. All rights that are not separately mentioned are retained by M.I.T. Consulting Ltd. The portal is protected and governed by IPR laws and regulations and by international treaties. All materials, like text, graphics, photos and drawings are the property of M.I.T. Consulting Ltd and are protected by copyright.

The usage of the portal and its contents are allowed only and exclusively for own and private use. M.I.T. Consulting Ltd. gives you a permission to browse the portal by your computer and print its pages for own personal use. No part of this work may be reproduced, transferred or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior written permission of Medical Interscience Talents M.I.T. Consulting Ltd.

M.I.T. Consulting Ltd. bears no responsibility or liability for any possible damage arising from their use.